

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ імені Г. С. СКОВОРОДИ
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

Вчені Національної академії наук України

*Віктор Сергійович
Пазенок*

Біобібліографічний покажчик

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ імені Г.С. СКОВОРОДИ
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

Вчені Національної академії наук України

***Віктор
Сергійович
Пазенок ·***

***Біобібліографічний
показчик***

Київ – 2009

Пазенок Віктор Сергійович

Біобібліографічний покажчик / Упорядники О.Є.Лукашук,
С.Ф.Соляник;

Авт. вступ. ст. Ф.М. Рудич. – К.: КУТЕП, 2009. – 36 с. (Сер.:
„Вчені НАН України”)

У цьому покажчику репрезентовані праці відомого вченого-філософа, члена-кореспондента Національної академії наук України, Заслуженого діяча науки і техніки України, доктора філософських наук, педагога, фахівця у галузі фундаментальної та прикладної етики, філософської культурології та політичної науки, історії філософії та соціальної філософії, головного наукового співробітника відділу історії зарубіжної філософії Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, проректора з наукової роботи Київського університету туризму, економіки і права Пазенка Віктора Сергійовича.

Для фахівців, викладачів, аспірантів, магістрів, студентів, усіх, хто цікавиться філософської проблематикою.

© О.Є. Лукашук, С.Ф. Соляник, укладання, 2009

© Ф.М.Рудич, автор вступ. ст., 2009

© Видавництво „КУТЕП”, 2009

Пазенок Віктор Сергійович

НАРИС ЖИТТЄВОГО ТА ТВОРЧОГО ШЛЯХУ

Пазенок Віктор Сергійович, українець, член-кореспондент НАНУ, доктор філософських наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України.

Народився 27 січня 1934 року в м. Києві в родині військовослужбовця. Після закінчення середньої школи вступив до Київського університету імені Тараса Шевченка на філософський факультет, адже вже в школі відчував потяг до гуманітарних наук, служіння яким багато в чому визначило все подальше життя в науці, освітній та просвітницькій діяльності, зумовило його власну громадянську та особисту життєву позицію. В школі, до речі, сформувалися і такі його особистісні якості, як інтерес до суспільно-громадської діяльності, любов до книги, мистецтва та спорту. Ці якості розвинулися під час студентських років. Школа В.І. Шинкарука – видатного українського філософа, декана філософського факультету КДУ, академіка – сприяла формуванню методологічних якостей дослідника складних філософських та соціальних проблем. І зовсім не випадкова доля з часом привела В.С. Пазенка до Інституту філософії – в якому він протягом ряду років очолював відділ історії зарубіжної філософії і головним науковим співробітником якого він є і по сейчас. В столичному університеті вже з другого курсу проявилися неабиякі лекторські дані молодого науковця. За путівками лекторської групи ЦК комсомолу, він виступав з лекціями на ударних комсомольських будовах, в робітничих колективах шахтарів, металургів, сільських трударів, в аудиторіях творчої молоді. Тому логічно, що молодий філософ-викладач згодом очолив комісію по роботі з молоддю Товариства “Знання” України, був обраний віце-президентом Товариства, одержав найвищу нагороду Всесоюзного Товариства “Знання” – медаль ім. В. Вавілова. Одержана лекторська майстерність стала у нагоді в усій багаторічній викладацькій роботі В.С. Пазенка, у поєднанні з професійними знаннями сприяла його становленню як викладача і керівника викладацьких колективів, в яких він працював.

Під час студентських років розвинулися і яскраво проявилися спортивні здібності ювіляра, він є першорозрядником в спортивних іграх, постійним учасником походів вихідного дня – пішки влітку, на лижах – взимку (до речі в ті роки і зими були справжніми). Любов до фізичної культури стала “фамільною рисою” – всі члени родини сповідують здоровий спосіб життя, а один із синів – Олег – став майстром спорту.

Активна суспільно-громадська робота молодого фахівця – студента не полишилася непоміченою. Він був занесений до книги

Пошани комітету комсомолу КДУ, а після закінчення університету одержав пропозицію попрацювати на комсомольській роботі – спочатку в залізничному райкомі комсомолу, який очолював Ф.М. Рудич – широко відомий суспільно політичний діяч і вчений-політолог, а потім в Київському обкомі комсомолу, робота в якому була ним завершена на посаді другого секретаря обкому. Славні роки роботи у впливовій та авторитетній молодіжній організації сприяли не тільки розвитку його організаторських здібностей, а й, головне, надали великий життєвий досвід, ознайомили з різноманітними сферами праці, навчання, культури і виховання молодих людей. Саме в цей період життя склалися дружні, товариські стосунки з багатьма поважними людьми, стосунки, які збереглися до тепер – Константин Масик, Володимир Федорченко, Фелікс Рудич, Анатолій Корнієнко, Геннадій Науменко і багато інших колишніх комсомольців, які здобули авторитет визнаних державних і політичних діячів, вчених, ініціативних організаторів суспільного життя.

Втім і у виру бурхливого життя в молодіжній організації потяг до професійних, філософських знань не покидав нашого ювіляра. Направлення до аспірантури Академії суспільних наук (кафедра філософії) надало можливість зануритися у справжнє наукове високозмістовне життя, залучитися до серйозних наукових дослідницьких програм, сформуватися як гваліфікованому вченому. Кандидатська дисертація В.С.Пазенка “Справедливість як категорія етики” була одна із перших вітчизняних наукових праць, присвячених цій благородній чесноті. Не випадково піфагорійці порівнювали справедливість із сіллю, яка зберігає все, до чого додається. Розробка проблеми справедливості як моральної цінності підштовхувала його до оволодіння англійською мовою, адже переважна кількість праць з проблем justice була “іноземного походження”. Міра володіння англійською була, до речі, перевірена під час зарубіжних відряджень до Канади, Великобританії, Греції та інших країн. Свідомством успішного опанування досліджуваної проблеми стала аспірантська стаття “Теоретические проблемы этики”, яка була надрукована у такому авторитетному науковому часопису як «Вопросы философии» (1966, №7) та монографія «Социализм и справедливость (М.: Мысль, 1967)”.

Молодий вчений, кандидат філософських наук після завершення аспірантури одержав запрошення на роботу до Вищої партійної школи при ЦК Компартії України, яка з часом була перетворена на Інститут політології та соціального управління. Майже чверть віку Пазенок В.С. плідно працював в цьому елітарному вищому навчальному закладі, в якому працювала ціла плеяда високоавторитетних вчених – історики В.Ф.Солдатенко, М.Ф.Головатий; економісти А.С.Гальчинський, П.С.Єщенко, А.А.Рубан, правознавці Л.П.Юзьков, В.Ф.Погорілко, Н.Р.Нижник; філософи В.П.Іванов, В.Л.Василенко, О.М.Семашко, І.М.Молчанов, А.М.Лой, Е.М.Причепій, Д.І.Видрін, Л.А.Валуйський;

соціолог В.І.Волович та багато інших. Викладацька робота у високо інтелектуальному середовищі вчених, слухачів-студентів, які вже мали вищу освіту і чималий практичний досвід, вимагала поглиблено працювати над збагаченням власного теоретичного потенціалу, вдосконалювала методологічну культуру дослідника, методичну майстерність викладача. Виконуючи обов'язки доцента, завідуючого кафедрою, проректора з наукової роботи цього навчального закладу Пазенок В.С. не тільки одержував "чергові" багаті життєві уроки, але й створював індивідуальну лабораторію професійного вміння і наукового пошуку, закладав основи власної наукової школи. З'явилися перші учні-аспіранти, з часом кількість кандидатів і докторів наук, до становлення яких Віктор Пазенок був безпосередньо причетний як науковий керівник та консультант, досягло 30 осіб.

Важливою віхою наукового шляху стало навчання в докторантурі Академії суспільних наук в Москві. Обставини сталися таким чином, що замість звичайних трьох років докторантові Пазенку В.С. було відпущено лише один. Втім докторська дисертація з проблеми етичного та соціологічного релятивізму (знов таки одна з перших у вітчизняній філософській науці) була успішно завершена і захищена. Велика творча допомога докторантові була надана з боку таких відомих в країні московських філософів, як Г.Е.Глезерман, Э.А.Араб-Огли, К.А.Шварцман, І.С.Нарський, О.І.Володін, М.І.Яковлев, Л.Е.Архангельський. На все життя доктор філософських наук, професор Пазенок В.С. вдячний завідувачу кафедрою етики Московського державного Університету ім. М.Ломоносова, нашому землякові професору О.І.Титаренко, стиль наукової діяльності якого став для нього своєрідним зразком. Творчі контакти з цією кафедрою МГУ не перериваються. Робота в Міжнародній "Етичній асоціації" (Етос), яка працювала на базі МГУ, постійна участь в міжнародних конференціях, які ініціювалися та організовувалися вченими АОН та МГУ, утворювала міцне підґрунтя професійної подальшої роботи у Київських вузах.

Майже чверть віку творчої діяльності в колективі науковців-викладачів Інституту політології та соціального управління знаменувалися поглибленою науковою роботою, в якій домінували кілька дослідницьких напрямів: з'ясування сутності мегатенденцій світової філософії та культури, які визначають контекст суспільного та духовного життя людської цивілізації; визначення аксіологічного підґрунтя політики; розробка методологічних проблем теорії моралі. Звичайно, ця науково-дослідницька робота здійснювалася переважно на основі марксистської діалектико-матеріалістичної методології соціального пізнання, тих її евристичних положень, які і в наш неокласичний час користується увагою соціальних філософів. До них, зокрема, відноситься соціально-економічна версія „звільнення людини”,

подолання відчуження особистості, „сутнісний вимір” історії, міркування стосовно того, щоб „зробити наші практики та інститути більш справедливими і менш жорстокими” (оцінка Р.Рорті). Людина робить свою життєдіяльність предметом власної волі і власної свідомості, „вибудовує світ також за і за законами країни” – цим деклараціям притаманна велика надихаюча сила. Сучасна постмодерністська філософська стилістика акцентує інтерпретаційну можливість „прочитання” класичних текстів. В тому числі і автора „Економічно-філософських рукописів 1844 року” та „Німецької ідеології”. При цьому слід враховувати ті багаточисельні фальсифікації, яким піддавалися марксові думки. До числа найпоширеніших похибок стосовно Маркса було твердження нібито він не проявляв жодного інтересу до індивіда і не розумів духовних потреб людини, нібито його ідеалом була сита і добре одягнена „бездушна” людина, зазначав Е.Фромм. Але насправді мета Маркса полягала в духовній емансипації людини, вивільнені її від пут економічної залежності, у відновленні її особистої цілісності, яка покликана допомогти відшукати шляхи до єднання з природою та іншими людьми.

Духовно багата людина, сутність якої утворює моральність – ця теза у вирішальний спосіб визначила магістральний шлях наукових розвідок В.С.Пазенка. Актуальні проблеми етики, природа моральної свідомості, соціо-гуманістичні чинники людського буття – основні теми його досліджень. При цьому на першому плані в осмисленні цих тем перебувають методологічні аспекти етичної теорії. Протягом тривалого часу дослідник розмірковував над проблемою системи моральних категорій, можливістю застосувати до них предикат істинності, соціальної детермінованості моралі тощо. Ці наробки одержали позитивні оцінки фахівців. За оцінкою відомих вітчизняних і зарубіжних філософів-етиків В.С. Пазенку притаманне відчуття і усвідомлення найбільш проблем етичної думки, що рефлексує колізії сучасного морального життя. До таких проблем, зокрема, відносяться процеси подолання метатеоретичної парадигми в західній етиці. Наукові праці В.С. Пазенка в „ряду дослідників проблем важливих для виявлення загальної спрямованості різних шкіл” зарубіжної етики (Шварцман К.А. „Современная буржуазная этика: иллюзии и реальность». – М.: Мысль, 1983).

Однією із кардинальних проблем етики є обґрунтування ієрархічної системи моральних категорій. За переконанням В.С.Пазенка системоутворювальною „клітиною” структури етичних категорій є таке загальносоціальне поняття як благо. В.С.Пазенок (та Ф.А. Селіванов) тим самим „знайшли підхід до з’ясування проблем побудови системи категорій моралі” – зазначає російський філософ В.А.Рєбрін („Общественное благо и общественный долг”. – М.: Мысль, 1971. – С.13).

В контексті теоретичного з'ясування соціально значимої природи етичних рефлексій В.С.Пазенок одним із перших запропонував моральну інтерпретацію такої соціо-моральної цінності як справедливість. („Теоретические проблемы этики” – Вопросы философии. – 1966. – №8; «Справедливость как категория марксистской этики» (кандидатська дисертація” – 1967; „Справедливість – мрія і реальність” – Київ, 1967). – „В якості самостійного об'єкту дослідження феномен справедливості виступає в праці В.С.Пазенка „Социализм и справедливость” (М.: Мысль, 1967)” – підкреслює російський професор З.А.Бербешкина („Справедливость как социально-философская категория” – М.: Мысль, 1983).

Одним із методологічних центрів моральної теорії є проблема співвідношення абсолютного (інваріантного) та відносного (змінного) в моральних поглядах та етичних системах. Ця тема визначила предмет докторської дисертації – етичний релятивізм, його природа, модифікації наукового витлумачення, вплив на моральну свідомість, соціальна функція. В двох об'ємних монографіях («Этико-социологический релятивизм» – К.: Наукова думка, 1978) та «Критический очерк буржуазного этического релятивизма» (М.: Мысль, 1982) загальним обсягом 30 д.а. репрезентований започаткований їх автором новий напрям досліджень в етичній та суспільствознавчій теорії напрям, який рефлексував одну із мегатенденцій суспільної думки ХХ-го століття. За оцінкою професора О.І.Титаренко це було перше за темою дослідження, яке „вирішує значну наукову проблему і відкриває перспективний напрямок у розвитку етичної науки”. Проблема моральних абсолютів – це питання про елементарно-засадничі, вселюдські норми моральності, які з часом набули статус моральних універсалій як фундаментальних принципів людського буття, імперативів людської духовності. Вони перебувають в одній площині з ідеалами, ціннісними орієнтирами цілеспрямованої, розумної і відповідальної діяльності. Обґрунтування таких ідеалів, визнання можливості раціонального пояснення моральних чеснот – справа суспільної культури; соціального розуму. Але в новому, не догматичному сенсі розуміння раціональності (неорационалізм). Ф.Ніцше слушно зауважив, що раціональне мислення надто спрощує світ, в тому числі духовний світ самої людини („Воля до влади”). Спроба виключно у раціональний спосіб обґрунтувати моральні принципи ігнорує голос совісті, імпульси психіки, які за визначенням є несвідомими, понадсвідомими, інтуїтивними. Тому моральний абсолютизм є таким само вразливим, як і моральний нігілізм або крайній етичний релятивізм, який межує з імморалізмом. Це теоретичне посилення визначає методологічну позицію В.С.Пазенка в проблемі інтерпретації абсолютного і відносного в моралі. Зазначена проблема, як і інші фундаментальні питання моральної теорії, не можуть бути розв'язані виключно на метатеоретичному рівні. Їх з'ясування і

розв'язання потребує виходу в світ суспільної практики, в простір соціального буття людини. В наукових працях В.С. Пазенка акцентовано і послідовно проводиться думка про специфіку соціального: можливе соціальне суспільне, але не будь-яке суспільне – соціальне. Саме йому належить визначення „соціальної культури” (Філософський словник соціальних термінів. – К., 2002. – С. 544-546). Визначаючи сутність соціального як такого, що безпосередньо забезпечує людині її існування, самореалізацію в якості суспільної істоти на відміну від того суспільного що опосередковано впливає на людину, Пазенок послідовно використовує цей концепт в працях присвячених проблемі гуманізму, його долі в культурі сучасної цивілізації („Перевідкриття гуманізму. Нові виміри гуманістичної традиції”). В низці робіт соціальної проблематики: "Соціальна політика: два виміри" (1987), "Соціальна культура і соціальна творчість" (1990), "Соціальний конфлікт і соціальна злагода", (1991), "Соціальні цінності демократичного суспільства" (1993), "Соціально-етичні засади державотворення" (1997), "Соціальний конфлікт і соціальна злагода" (1998), „Гуманістичні інтенції соціально-філософської теорії К.Маркса” (1999), „Сучасна філософська гуманістика: актуалізація проблеми” (2001), „Гуманістичний принцип сучасної філософії освіти” (2005) тощо, ним обґрунтовується ідея пріоритету гуманістичних цінностей, "людиновимірних" параметрів вдосконалення суспільства з врахуванням позитивного і негативного досвіду його функціонування в контексті реалій і суперечностей ХХ-го століття. В цьому плані наукові праці Пазенка В.С. відрізняє загострена увага до проблем соціальної справедливості, економічної, політичної і духовної свободи. („Свобода як вибір особистості” (2007). При цьому він наголошує на тому, що головні вартості свободи – можливість людини впливати на прийняття всіх рішень, що її стосуються, і бути вільним у вирішенні власних проблем, проявляють себе тільки за умов справжньої демократії, тоді, коли вони наповнюються реальним соціально-економічним і культурно-значущим змістом: добробут, цивілізоване соціальне забезпечення, суспільні гарантії, "суспільні товари" – тобто блага, які доступні всім.

Ця ідея наскрізно проходить через всі праці Віктора Сергійовича, виразно прослідковується в його публікаціях, присвячених проблемі співвідносин політики і моралі. ("Політика і мораль, антиномія чи консенсус", "Політична культура і демократія").

Осмилення філософських аспектів сучасної політики посідає чільне місце в науковому доробку вченого. Його перу належить чимало розділів у підручниках "Політологія", він є одним із членів редколегії Політичного енциклопедичного словника (К.: Генеза, 1997) і автором 21 статті у ньому, є членом редколегії нового видання "Філософія політики" (К.: Товариство "Знання" України, 2004 р.). В них прослідковується діалектика політики і моралі як двох нормативно-

ціннісних систем регулювання життя соціуму, що у своєму взаємозв'язку утворюють системну цілісність, узгоджують доцільність політичних інтересів з вимогами етичного порядку („Політична етика”). При цьому ця діалектика з'ясовується із врахуванням тих мегатенденцій, які визначають духовне і соціальне життя порубіжної (XX-XXI ст.) цивілізації. В цьому плані пригортають до себе увагу авторські дослідження феномену суспільної кризи, її наявних та латентних загроз, подолання або мінімізація: „Суспільство на порозі XXI століття”, „Соціальна етика” в контексті кризового суспільства”, „Праксеологічна етика в контексті „мінливого суспільства”, „The values and ethics of a changing society» тощо. Ці праці виконувалися ним як членом Ради по зарубіжним ідеологічним течіям при Президії Академії наук СРСР, відповідно до дослідницьких програм відділу історії зарубіжної філософії Інституту філософії ім. Г.С.Сковороди та міжнародної програми Асоціації „Етос” (МДУ) разом з американським університетом штату Огайо.

До речі, за праці цього циклу Інститутом Американської біографічної інформації (США, Північна Кароліна) в 1997 році він був номінований на звання „Людина року”

Особливе місце в науковій роботі В.С.Пазенка посідає дослідження тих складних процесів трансформації духовного, культурного, морального життя, які супроводжують становлення України як суверенної, соціально-демократичної держави.

Член Українського філософського Товариства, Віце-президент і член правління товариства «Знання» України, Президент української Етичної та Гуманістичної Асоціації він бере активну участь в розробці «Концепції розвитку гуманітарної сфери України» - складової Державної соціо-гуманітарної програми, програми «Інтелектуальний потенціал суспільства і його використання для розвитку незалежного туризму в Україні, інших програм, розробкою яких займаються науковці інституту філософії НАНУ та Київського університету туризму, економіки і права.

Усвідомлення «української проблематики», при цьому відбувається з врахуванням загально цивілізаційного контексту, того «кратилівського потоку», стрімких змін, які супроводжують поступ сучасного суспільства «Плинне суспільство», «аномалії як новітні ціннісні норми», «інше» як філософський троп сьогодення – ці та багато інших концептів запропонованих ним у численних публікаціях надали інноваційного характеру його науковим публікаціям останнього десятиліття. Серед них особливе місце посідали такі теми як поєднання класики та інноватики у розумінні сутності української демократії, значення моральних засад державобудівництва, морального чинника меліоризації українського соціуму.

Особливо значима серед наробок цього часу є праця «Національна гідність як цінність культури - // Національна культура в сучасній Україні. – К., 1995) та «Етнoетика як феномен культури».

«Этнoетика – раздел этики, изучающей метаэтические и этические процессы морального самосознания и поведения. Начало исследованиям положили киевские исследователи под руководством академика В.С. Пазенка» - констатує С.П. Парамoнова (Пермь, Россия) в роботі «Динамика морального сознания». 1997. – с. 207).

Теоретична розробка концепта етнoетики («Етнoетика – народження нового напрямку» // Філософська і соціологічна думка. 1995, № 11-12. (Співавтори Єрмоленко А., Малахов В.) «Етнoетика». // Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002. – с. 207-208). Сковорода – етик, «перевідкриття продовжується». – К., 1997. «Етнoетика як феномен культури» (Культура та етнoетика. Міжнародна науково-теоретична конференція – 1994) органічно вписалася в серію доповідей і публікацій автора присвячених формуванню сучасної антикризової і комунікативної культури міжетнічних, крос-національних відносин: «Етика прав людини» (М.: 1994), «Культура та етнoетика» (Івано-Франківськ, 2003). Ці праці, а також просвітницька діяльність Віктора Пазенка одержали високу оцінку. Президент України «за активну просвітницьку діяльність і вагомий внесок у здійсненні інформування населення з основних напрямів державної політики» присвоїв йому почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України» (1998).

Креативний потенціал особистості проявляє себе у будь-якій справі. Важливим етапом життєвої біографії Пазенка є його трудова діяльність у Київському університеті туризму, економіки і права, працювати в якому він почав з дня його заснування – професор, зав. кафедри філософії і соціальних наук, проректор з наукової роботи, заступник голови Вченої ради, голова редколегії «Наукові записки КУТЕП», перший віце-президент Академії туризму України. Під його керівництвом колектив науковців КУТЕП розробляє теоретичні засади науки про туризм. «Туризмoлогія: концептуальні засади теорії туризму» - колективна праця науковців багатьох провідних вузів України вийшла друком у 2008 р. Побачив світ підручник «Філософія туризму», перша робота, яка у філософський спосіб рефлексує феномен туризму як виключно важливого суспільного інституту.

Як непересічне явище в філософському осмисленні феномену подорожей була зустрінута монографічна робота «Філософські нариси туризму» (відповідальний редактор В.С. Пазенок), авторами концептуальних розділів якої виступили відомі українські філософи М.Попович, В.Горський, В.Табачковський, В.Кізіма, В.Малахов, Г.Горак, А.Єрмоленко, М.Кисельов, В.Лях, М.Цюрура, Я.Любивий,

М. Михальченко, П. Яроцький, Ф. Рудич, В. Антоненко, О. Левицька, В. Кушерець.

В «Слові до читача» академік І.Ф. Курас зазначив, що ця книга «не має аналогів у соціологічній, філософській та туризмологічній літературі», знаменує «новий напрям в суспільствознавстві», презентує «оригінальні погляди на туризм як на феномен культури, незмінний супутник цивілізації, розвинутий інститут суспільного виробництва та людської гостинності, виключно важливий чинник між індивідуальною та крос культурною комунікацією».

Мандрівники, туристи – «справжні паломники пізнання», «перше відкривачі нових земель, чудес в природі, пам'яток давнини, духовної єдності людства» (академік НАНУ О.С. Онищенко). Визнанням плідної роботи В.С. Пазенка в справі створення науки про туризм явилось його нагородження знаком «Почесний працівник туризму України».

Слід зазначити ще одну типову рису професора Пазенка – його незаперечний талант просвітника, викладача, вихователя. Він яскраво проявляється в загостреній увазі до питань наукової методологічної і термінологічної культури. Його перу належать чимало статей у спеціалізованих енциклопедичних словниках з філософії, культурології, політології, туризмології, гуманістики тощо.

Як член редколегії і постійний автор таких часописів як «Філософія освіти», «Мультиверсум», «Філософські проблеми гуманітарних наук», «Тоталогія», «Політика і час» він сприяє розвитку філософської думки, становленню молодих науковців.

В.С.Пазенок член редколегії або рецензент багатьох енциклопедичних видань, таких як «Енциклопедія культурознавства» (у 4-х томах), «Мала енциклопедія етнодержавознавства» (1996), «Філософія політики. Короткий енциклопедичний словник» (2002), «Політологічний енциклопедичний словник» (1997), «Філософський енциклопедичний словник» (2002) та інші.

Школу член-кореспондента Національної Академії наук України, доктора філософських наук, професора В.С.Пазенка пройшли 5 підготовлених ним докторів та 25 кандидатів наук, велика кількість молодих фахівців філософської культури, які слухали його лекції у вузівських та академічних аудиторіях.

Діапазон наукових інтересів В.С. Пазенка напрочуд широкий Він є визнаним в Україні і авторитетним за кордоном теоретиком соціокультурних та етичних проблем, філософської антропології і філософії історії, аналізу історико-філософського досвіду осмислення сучасної епохи, діалектиці соціально-економічних, політичних, правових і аксіологічних чинників поступу сучасного суспільства в тому числі українського. Цій тематиці присвячені 350 наукових праць В.С. Пазенка, в тому числі 9 індивідуальних монографій та великі розділи в

20 колективних працях, в тому числі виданих за рубезжем (Німеччина, Голандія, Угорщина, Росія, Польща, Литва).

Визнанням науково-організаційних здібностей Віктора Сергійовича Пазенка явилось його обрання членом-кореспондентом НАНУ, Президентом Української гуманістичної та етичної асоціації, Академіком-секретарем Української академії політичних наук, призначення членом Комітету з біоетики при Кабінеті міністрів України, членом ВАК України. Віктор Сергійович Пазенок нагороджений Почесною Грамотою та Грамотою Президії Верховної ради України, іншими урядовими відзнаками, він – „Відмінник освіти України”, нагороджений медаллю Міністерства науки та освіти „За наукові досягнення”.

Наукова пріоритетність вченого підтверджена у цілому ряді енциклопедичних та довідкових фахових виданнях. Зокрема «Этика» Библиографический справочник за ред. В.Жямайтис-Вильнюс (Институт философии, социологии и права АН Литвы, 1990); «Філософський енциклопедичний словник» (персоніфікація – Пазенок Віктор Сергійович) – К., Інститут філософії ім. Г. Сковороди НАНУ, 2002; Пазенок В.С. «Філософський словник соціальних термінів», (Київ-Харків, 2002, „Філософія політики. Короткий енциклопедичний словник, 2002).

В цих виданнях, до яких також можна додати довідники “Хто є хто в Україні” (К., 1992, 2000, 2007), „Імена України” (К., 2008) міститься змістовна персоніфікація вченого.

Ното sum, humani nihil a me alienum puto – казали древні. В.С.Пазенку насправді притаманний широкий спектр істинно людських потреб та інтересів: мистецтво, художня література (переважно класична, апробована історичним часом), спорт.

З 1992 року він – член Української партії шанувальників пива, завсятий флорист, що можуть засвідчити всі, хто відвідав його затишне „ранчо” на березі Дніпра.

Як влучно зауважує народна мудрість: “будинок міцний своїми стінами”. Чи вдалося би нашому ювілярові зробити те, що він спромігся, як би він не відчував любов, підтримку і повагу з боку своїх батьків – Сергія Макаровича і Олександри Єлісіївни? В той час, коли він штурмував наукові вершини у Москві, його вірна подруга ще з 10-го класу середньої школи – Педагог з великої літери, досвідчений вчитель російської мови і літератури в українській школі Емілія Михайлівна ростила і виховувала його чудових синів – Сергія, кандидата хімічних наук, експерта концерну „Баєр” (ФРН) і Олега, менеджера-юриста, майстра спорту, які стали висококеаліфікованими спеціалістами і справжніми благородними і вдячними особистостями. Оселю Віктора Сергійовича наповнюють теплом і широю турботою його рідні сестри – Алла і Світлана, онучки Анна – молодий викладач, кандидат юридичних

наук, і чудова маленька школярка Настуся, а також племінники та племінниці. Рідні і близькі В.С.Пазенка – повноправні учасники його ювілею і заорука того, що він здатний зробити ще не один крок у своєму життєвому поступі, здійснити нові досягнення, подолати нові вершини.

Ф.М. Рудич

Віктор Пазенок

Найважливіші дати життя та діяльності

- 1934 – 27 січня народився в м. Києві.
- 1951 – закінчив середню школу №1 ім. Макаренко, м. Ірпінь Київської області.
- 1951-1956 – студент відділення філософії історико-філософського факультету Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка.
- 1956 – одержання Диплому про вищу освіту, присвоєння кваліфікації викладача філософії та історії.
- 1956-1964 – працівник комсомольських організацій (Залізничний райком (м. Київ), Київський обком ЛКСМ – інструктор, зав відділом, секретар обкому). Відзнака ЦК ВЛКСМ „За активну роботу в комсомолі”.
- 1964 – член Союзу журналістів СРСР (з 1991 – Національної спілки журналістів України).
- 1964-1967 – аспірант кафедри філософії Академії суспільних наук при ЦК КПРС (м. Москва).
- 1967 – захист кандидатської дисертації „Справедливість як категорія марксистської етики”.
- 1967 – присуджено науковий ступінь кандидата філософських наук
- 1967 – викладач, завідувач кафедри Київського інституту політології та соціального управління (до 1990 р. – Вища партійна школа при ЦК Компартії України).
- 1969 – присуджено вчене звання доцента.
- 1970 – нагороджений медаллю „За доблестный труд. Е ознаменованіе 100-летия со дня рождения В.И.Ленина”.
- 1977 – нагороджений Грамотою Президії Верховної Ради УРСР.
- 1979 – докторант Академії суспільних наук при ЦК КПРС.
- 1979 – захист докторської дисертації „Критика буржуазных концепций этического релятивизма (методологический аспект)”.
- 1979 – присуджено науковий ступінь доктора філософських наук.
- 1980 – присуджено вчене звання професора.
- 1981 – обраний віце-президентом Товариства „Знання” України.
- 1982 – нагороджений медаллю „В память 1500-летия Киева”.
- 1984 – нагороджений Почесною Грамотою Президії Верховної Ради Української РСР.
- 1985 – нагороджений Почесною Грамотою Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти УРСР.
- 1988 – обраний членом-кореспондентом Академії наук УРСР (з спеціальності „Філософія”).

- 1988 – присвоєно почесне звання „Заслужений діяч науки і техніки України”.
- 1989 – обраний Президентом Української Етичної та Гуманістичної Асоціації.
- 1990 – член Правління Міжнародної етичної Асоціації „Етос” (Москва, МГУ ім. М.В.Ломоносова).
- 1991 – нагороджений медаллю імені С.И.Вавилова „За видаючий вклад в пропаганду научных знаний”.
- 1991 – нагороджений медаллю „За долголетний и добросовестный труд. Ветеран труда”.
- 1991-2008 – завідуючий відділом історії зарубіжної філософії, головний науковий співробітник Інституту філософії ім. Г.С.Сковороди НАН України.
- 1992 – завідуючий кафедрою філософії і соціальних наук, проректор з наукової роботи Київського університету туризму, економіки і права.
- 1994 – нагороджений Почесною Грамотою Президії Академії наук України.
- 1996 – член Комісії з питань біоетики при Кабінеті Міністрів України.
- 1997 – номінований Міжнародною Радою Американського Біографічного Інституту (США, Північна Кароліна) званням „Людина року” („Man of the year”) „за визнанні досягнення і внесок у розвиток суспільства”.
- 1999 – Академік-засновник Української Академії політичних наук.
- 2001 – нагороджений почесним знаком Міністерства науки і освіти України „Відмінник освіти України”.
- 2002 – Академік-засновник Академії туризму України.
- 2002 – нагороджено знаком державної туристичної Адміністрації України „Почесний працівник туризму України”.
- 2004 – нагороджений Почесною Грамотою Київського міського голови.
- 2005 – нагороджений почесним знаком Міністерства освіти і науки України „За наукові досягнення”.
- 2008 – нагороджений „Золотою медаллю” Товариства „Знання України”.
- 2008 – нагороджений пам’ятною медаллю „90 років Національної академії наук України”.

*Хронологічний покажчик
друкованих праць
Віктора Сергійовича Пазенка*

<1962>

Пламенным словом – Киев: Молодь, 1962 – 15 с.
Молодежный лекторий // Молодой коммунист. – 1962. – №2. –
С.7-9.

<1963>

Пробный камень // Киевская правда. – 1963. – 27 сент.
Эстафета поколений // Молодь України. – 1963. – 20 травня.

<1964>

Рожденное жизнью // Комсомольский ежегодник. – Киев: Молодь,
1964. – С.15-17.

<1966>

По законам красоты // Сельская молодежь. – 1966. – №6. – С.13-
15
Теоретические проблемы этики // Вопросы философии. – 1966. –
№8. – С.168-174.

<1967>

Социализм и справедливость – М.: Мысль, 1967. – 87 с.
Справедливість – мрія і реальність – К.: Молодь, 1967. – 106 с.
Совесть // Блокнот агитатора. – 1967. – №6. – С.18-21.

<1968>

Діалог через моря // Дніпро, 1968. – №6. – С.24-34.
Проблема відчуження і міф про двох Марксів // ВПШ при ЦК
Компартії України, 1968. – С.15-18.

<1969>

О взаимосвязи категорий этики // Проблемы категорий
марксистско-ленинской этики. Ин-т философии АН СССР,
Новосибирская ВПШ. – Новосибирск, 1969. – С. 34-38.
Отдельное и общее // Правда Украины. – 1969. – 10 апр.

<1970>

В.И.Ленин – вождь, мыслитель, человек. – Киев: ВПШ при ЦК
Компартии Украины, 1970. – 25 с.
Ленінські принципи критики буржуазного етичного релятивізму
// Філософська думка. – 1970. – №5. – С.90-98.

Моральний прогрес і молодь // Питання комуністичного виховання молоді. – К.: Молодь, 1970. – С. 123-177.

<1971>

Сучасна епоха і філософський ревізіонізм // Філософська думка. – 1971. – №5. – С.3-12.

Послесловие к кн.: Е.Г.Криштоф „Мещанству – бой”. – Симферополь: Таврия, 1971. – С.69-78.

<1972>

Марксистско-ленинская теория социальной революции и современность. – К.: ВПШ при ЦК Компартии Украины, 1972. – 48 с.

Сутінки старого світу (Критич. нарис сучасн. буржуаз. етико-соціол. теорій). – К., Політвидав України, 1972. – 180 с.

Етичний релятивізм (гносеологічний аспект) // Етика і естетика: Міжвід. наук. зб. – Вип. 11. – К.: Вища школа, 1972. – С.19-28.

В.І.Ленін про суть і принципи комуністичної моралі

// Під прапором ленінізму. – 1972. – №16. – С.12-17.

Принципы идеологической борьбы на современном этапе // Правда Украины. – 1972. – 18 авг.

Социализм и нравственный прогресс // Правда Украины. – 1972. – 26 июля.

Соціальна спрямованість концепцій етичного релятивізму // Етика і естетика: Міжвід. наук. зб. – Вип. 12. – К.: Вища школа, 1972. – С.15-20.

<1973>

Етичний релятивізм // Філософський словник / за ред. В.І.Шинкарука. – К.: Голов. Ред. УРЕ, 1973. – С.143.

Загальнолюдське в моралі – Там само. – С.154.

Лінгвістичний аналіз в моралі. – Там само. – С.254.

Нерозв'язність проблеми істини в сучасній буржуазній етиці // Філософська думка. – 1973. – №4. – С. 77-85.

Проблема критерію моралі і сучасна буржуазна етика // Етика і естетика: Міжвід. наук. зб. – Вип.14. – К.: Вища школа, 1973. – С.77-87.

Рец.: Главное звено. Об актуальной проблеме исторического материализма // Правда Украины. – 1973 г. – 12 дек.

<1974>

Идеологическая борьба и современность. – К.: Знание, 1974. – 48с.

К высотам культуры // Под знаменем ленинизма. – 1974. – №7. – С.67-69.

Мораль як сфера ідеологічної боротьби // Трибуна лектора. – 1974. – №2. – С.17-19.

Моральний прогрес та критика буржуазного етичного релятивізму // Етика і естетика: Міжвід. наук. зб. – Вип.15. – К.: Вища школа, 1974. – С.32-41.

Теорія конвергенції і сучасний філософський ревізіонізм // Критика буржуазних теорій конвергенції капіталізму і соціалізму. – К.: Наук. думка, 1974. – С.27-51.

<1975>

Битва ідей і мораль. – К.: Молодь, 1975. – 197 с.

Моральні принципи соціалістичного способу життя. – К.: Знання, 1975. – 59 с.

Ідейна неспроможність сучасного ревізіонізму // Соціалістична культура. – 1975. – №2. – С.33-35.

Мораль и политика // Трибуна лектора. – 1975. – №5. – С.11-13.

<1976>

Строительство коммунизма и формирование личности. – Киев: Политиздат. – 1976. У співавторстві. – 295 с.

Моральна деградація сучасного капіталістичного суспільства та криза буржуазної культури // Соціалістична культура, 1976. – №3. – С.20-22.

Неспроможність буржуазних етико-соціологічних концепцій науково-технічної революції // Філософська думка. – 1976. – № 1. – С. 97-106.

<1977>

Реальный гуманизм // Правда Украины. – 1977. – 27 июня.

Социальная политика и проблема всестороннего развития личности // Социальная политика КПСС в условиях социализма. – М.: АОН при ЦК КПСС, 1977. – С. 27-38.

Философия марксизма в борьбе против идеологии антикоммунизма // Диалектический и исторический материализм – философская основа коммунистического мировоззрения / редкол.: Шинкарук В.И. [и др.] – Киев: Наук. Думка, 1977. – С.209 – 215.

<1978>

Моральний прогрес і молодь. – К.: Знання УРСР, 1979. – 57 с.

Этико-социологический релятивизм: Критич. анализ буржуаз. концепций. – Киев: Наукова думка, 1978. – 278 с.

Гегемонія пролетаріату // Українська радянська енциклопедія. – К., 1978. – Т. 2. – С. 501-502.

Современная идеологическая борьба и антиномии буржуазного морального сознания // Идеологическая борьба в современном мире: Зб. науч. ст. – К.: Наук. думка, 1978. – С. 179-188.

Формирование личности нового типа / В.С. Пазенок, Н.Г.Кириченко //Коммунист Украины. – 1978. – №12. – С.81-84. – [Обзор литературы].

<1979>

Духовна криза буржуазної культури та моралі
// Соціалістична культура. – 1979. – №2. – С.28-30.

<1980>

Научный коммунизм в системе общественных наук / В.С.Пазенок, Н.Г.Кириченко – Киев: ВГІШ при ЦК Компартии Украины. – К., 1980. – 15 с.

Социалистическая духовная культура: Некоторые вопросы истории, теории, практики. – Киев: Вища школа, 1980. – 240 с. (в соавторстве).

Добро і зло // Українська радянська енциклопедія. – К., 1980. – Т. 3. – С.412.

Дружба // Там само. – С. 482.

В.И.Ленин о путях формирования всесторонне развитой личности //Ленинизм – революционное знамя нашей эпохи. – Киев, Политиздат Украины. – 1980. – С.336-340.

Мораль розвинутого соціалістичного суспільства // Під прапором ленінізму. – 1980. - № 10. – С. 26-32.

Общество «вседозволенности» - миф и реальность // Молодой коммунист. – 1980. – № 1. – С.18-23.

Суспільне значення моралі // Соціалістична культура. – 1980. - № 11. – С. 10-12.

A fejlett szocialismus szellemi kulturaja lenyegevel Kapcsolatos burszod es revizionista torzitasok es azok biralata // A szocialista szellemi kultura. – Derbesen, 1980. – С. 45-71.

Рец.: Актуальні питання теорії морального виховання
// Філософська думка. – 1980. – №5. – С.123-125. – Рец. на кн.: Горбатова Л.С. Моральні принципи соціалістичного суспільства. – К.: Політвидав України. 1979. – 123 с.

<1981>

Критика социально-политических концепций антикоммунизма. – Киев: ВГІШ при ЦК Компартии Украины, 1981. – 26 с.

Современная идеологическая борьба и мораль. – Киев: "Знание" УССР, 1981. – 50 с.

Методологические проблемы социального познания, организации и управления социалистическим обществом /А.В.Нельга, В.С.Пазенок // Ком. Укр. – 1981. – №2. – С. 90-93. – [Обзор].

Научно-техническая революция и формирование духовного облика советского рабочего / В.С.Пазенок, М.Н.Приходько, В.Е.Хмелько // Коммунист Украины. – 1981. – №1. – С. 62-71.

<1982>

Апология аморализма: критический очерк буржуазного этического релятивизма. – М.: Мысль, 1982. – 232 с.

Рец.: Надольный И.Ф. Критика буржуазного этического релятивизму // Філософська думка. – 1983. – №6. – С.124-126.

Новое общество – новый человек. – К.: Знание УССР, 1982. – 48 с.

Возрастающая роль нравственного воспитания рабочих в условиях развитого социализма // НТР и формирование духовного облика советского рабочего / авт. кол.: Косолапов В.В. (руководитель) и [др.] – Киев: Политиздат Украины, 1982. – Гл. IV, §3. – С.173-195.

Критический анализ антикоммунистических теорий и концепций // Актуальные проблемы научного коммунизма: Учеб. пособие. – М.: Мысль, 1982. – С. 285-301.

Мораль // Українська радянська енциклопедія. – К., 1982. – Т.7. – Вид. 2-е. – С. 119.

Моральный кодекс будівника комунізму // Там само. – С.120.

Основные особенности и тенденции идеологической борьбы на современном этапе // Развитие мирового революционного процесса на современном этапе. – Киев: ВПШ при ЦК Компартии Украины, 1982. – С.37-50.

Пережитки прошлого у свідомості і поведінці людей // Українська радянська енциклопедія. – Т.8. – Вид. 2-е. – К.: Голов. ред. УРЕ, 1982. – С.249.

<1983>

Развитой социализм и актуальные проблемы нравственного совершенствования личности. – Киев: Знание, 1983. – 16с.

В плену потребительских иллюзий // Под знаменем ленинизма. – 1983. – №5. – С.60-63.

Введение. // Развитой социализм и личность: Вопр. формирования всесторонне развитой личности / ред. кол.: Зоц В.А., Кириченко В.Г., Надольный И.Ф., Пазенок В.С. – Киев: Вища школа, 1983. – С.3-10.

Введение // Социальная основа общества развитого социализма / редкол.: Пазенок В.С. и [др.]. – Киев: Политиздат Украины, 1983. – С. 3-8.

Заключение // Там же. – С.163-167.

Идейно-нравственный заряд коллективизма // Идейно-нравственное воспитание в трудовом коллективе / сост. Бабий М.Е.; редкол.: Пазенок В.С. (отв. ред.). – Киев: Политиздат Украины, 1983. – С.45-60.

Идея всестороннего и гармонического развития личности в творческом наследии основоположников научного коммунизма

// Развитой социализм и личность: Вопр. формирования всесторонне развитой личности / редкол.: Зоц В.А., Кириченко В.Г., Надольный И.Ф., Пазенок В.С. – Киев: Вища школа, 1983. – Гл.1, [§] 1. – С.11-28.

Первопроходцы // Правда Украины. – 1983. – 24 мая.

Рушійні сили особи // Прапор комунізму. – 1983. – 8 груд.

Ред.: Идеино-нравственное воспитание в трудовом коллективе / сост. Бабий М.Е.; редкол.: Пазенок В.С. (отв. ред.). – Киев: Политиздат Украины, 1983. – 182 с.

Ред.: Развитой социализм и личность: Вопр. формирования всесторонне развитой личности / редкол.: В.А. Зоц... В.С. Пазенок. – Киев: Вища школа, 1983. – 238 с. – Член редкол.

Ред.: Социальная основа общества развитого социализма. – Киев: Политиздат Украины, 1983. – 174 с. – Член редкол.

<1984>

Общество "вседозволенности" – буржуазный миф. – К.: Наукова думка, 1984. – 115 с.

Рец. О.Симонов. Мифы и действительность – Вечерний Киев. – 1985. – 25 января.

Рец. Королько В. Изнанка буржуазной морали // Правда Украины. – 1985. – 7 февраля.

По законам социальной справедливости // Правда Украины. – 1984, 4 июля.

Политическая культура: теория и жизнь // Идеологическая работа: опыт, проблемы. – Киев, Политиздат Украины, 1984. – С. 235-246.

Політична культура особи // Прапор комунізму. – 1984, 19 вересня.

Развитое социалистическое общество и несостоятельность современной буржуазной советологии // Критика антикоммунистических фальсификаций теории марксизма-ленинизма и практики реального социализма. – М., АОН при ЦК КПСС, 1984. – С.25-40.

Целостность духовной культуры зрелого социализма // Вопр. науч. коммунизма. – 1984. – Вип. 58. – С.3-8.

<1985>

Актуальные проблемы социально-политического развития советского общества на современном этапе. – Киев: „Знание” УССР, 1985. – 23с.

Культура развитого социализма и формирование разумных потребностей личности. – Киев: Знання України, 1985. – 48 с.

Буржуазний моральний консерватизм: причини актуалізації і соціальна функція // Етика і естетика: республ. міжвед. науч. сб. – вып.28. – Київ: Вища школа, 1985. – С. 3-10.

Гуманізм соціалістичного суспільства // Соціалістична культура. – 1985. – №12. – С. 36-37.

Збройне повстання // Науковий комунізм: Словник. – К.: Політвидав України, 1985. – С.68.

Планетарне суспільство // Там само. – С. 165-166.

Реваншизм // Там само. – С. 189-190.

Реформа соціальна // Там само. – С. 197-198.

Терор // Там само. – С.240.

Фашизм // Там само. – С. 247-248.

Критика буржуазних і оппортуністических извращений сутності розвинутого соціалізму і його переростання в комунізм // Критика антимарксистських концепцій в курсі наукового комунізму / редкол.: В.Г.Антоненко, Н.Г.Кириченко... В.С.Пазенок. – Київ: Вища школа, 1985. – Гл.16. – С.146-157.

В.И. Ленин. Детская болезнь «левизны» в коммунизме // Произведение К. Маркса, Ф. Энгельса и В.И. Ленина в курсе научного коммунизма. – М.: Мысль, 1985. – С.41-51.

Реализм и новаторство // Правда Украины. – 1985. – 14 дек.

Твоя політична культура // Трибуна лектора. – 1985. – №7. – С.8-10.

Рец.: [Рецензія] // Вопросы философии. – 1985. – №1. – С.170-171. – Рец. на кн.: Шварцман К.А. Современная буржуазная этика: иллюзии и реальность. – М.: Мысль, 1983. – 215 с.

Ред.: Критика антимарксистских концепций в курсе научного коммунизма. – Київ: Вища школа, 1985. – 279 с. – Член редкол.

Ред.: Науковий комунізм: словник / редкол.: Антоненко В.Г. (голова)... Пазенок В.С. – К.: Політвидав України, 1985. – Член редкол.

<1986>

Духовные ценности социализма в современном идейном противоборстве. – Київ: Вища школа, 1986. – 112с.

Соціальна політика КПРС. – К.: Політвидав України, 1986. – 79 с. – (Шляхом творення і миру).

Абсолютна етика // Філософський словник. – 2-е вид. – К.: Голов. ред. УРЕ, 1986. – С.7.

Буржуазна етика // Там само. – С.57.

Добро і зло // Там само. – С. 148.

Дружба // Там само. – С. 154.

Етичний релятивізм // Там само. – С. 185.

Загальнолюдське в моралі // Там само. – С. 200-201.

Колектив соціалістичний // Там само. – С. 290.

Критерій моральності // Там само. – С. 316.

Мораль // Там само. – 399-400.

Оптимізм і песимізм // Там само. – С. 465.

Пережитки минулого // Там само. – С. 484-485.

Роль народних мас і особи в історії // Там само. – 590-591.

Соціальна справедливість // Там само. – 647.

Введение // Антикommунизм и советология: критич. анализ советологических концепций / редкол.: Пазенок В.С. (руковод.) и [др.]. – Киев: Политиздат Украины, 1986. – С.3-11.

Советология в идеологической и политической стратегии антикоммунизма. // Там само. – Разд.1, гл. 3. – С.44-77.

Заключение // Там само. – С.300-302.

Неспроможність теоретичного виправдання дегуманізованого суспільства / Гордієнко А.Т., Лях В.В., Балабасва З.В., Пазенок В.С. // Сучасний капіталізм: суспільство проти особи / кол. авт.: Курганський В.О. (керівник) та [ін.]. – К.: Політвидав України, 1986. – Розд.1. – С.8-66.

О методологии и методике контрпропаганды по проблематике социалистического образа жизни // Вопр. обществ. наук. – 1986. – Вып.67. – С.28-35.

Стратегія вдосконалення суспільства // Під прапором ленінізму. – 1986. – №10. – С.12-19.

A politicai culture fejlesztese – a dolgozok tarsadalmi aktivitasa novelesenek fotos tenyezoje // A szocializmus politikai rendszere. Debrecen. – 1986. – С. 209-221.

Нравственная культура личности / авт. кол.: Надольный И.Ф. (руковод.) и [др.]; редкол.: Надольный И.Ф. (отв. ред.). – Киев: Вища школа, 1986. – 191 с. – Соавт., член редкол.

<1987>

Социальная политика: два измерения. – Киев: «Знание», 1987. – 48с.

Возрастание роли человеческого фактора в поступательном развитии общества // Под знаменем ленинизма. – 1987. – № 2. – С. 11-18.

Гуманистическая сущность социализма // Социализм: становление цивилизации нового типа. – Киев: Политиздат Украины, 1987. – С.18-27.

Плюрализм в современной буржуазной этике // Идеологический плюрализм: видимость и сущность / отв. ред.: Б.Н.Бессонов, И.С.Нарский. – М.: Мысль, 1987. – Разд.2, гл.6. – С. 181-207.

Политика КПСС – важнейший фактор повышения гуманистического потенциала советского общества // Социализм и современный мир / редкол.: Шумихин Н.Ф. (руков.) и [др.]. – Киев: Вища школа, 1987. – Разд. 2, гл.11. – С. 229-242.

<1988>

Социальная политика и формирование нового человека. – М.: Мысль, 1988. – 25 с.

<1989>

Главный фактор социалистического обновления // Человек и перестройка: Размышления ученых / редкол.: Пазенок В.С. (руков.) и [др.]. – К.: КТУ, 1989. – С. 6-27.

Людина, її місце і призначення в світі: (для системи політ і екон. освіти) / Пазенок В.С., Зарічанський Г.В. // Трибуна лектора. – 1989. – №2. – С.17-18.

На основі ленінської концепції: (Соціалізм: пробл. розвитку) // Під прапором ленінізму. – 1989. – №3. – С.36-42.

Свобода и ответственность // Краткий словарь по научному коммунизму. - М.: Политиздат, 1989. – С. 87.

Социалистический коллективизм // Там же. – С. 115.

Ред.: Человек и перестройка: Размышление ученых. – Киев: КТУ, 1989. – 213с. – Член редкол.

<1990>

Соціальна культура і соціальна творчість. – К.: Знання УРСР, 1990. – 48с.

Соціальна політика перебудови // Під прапором ленінізму. – 1990. – №7. – С.45-52.

<1991>

Соціальний конфлікт і соціальна злагода // Політика і час. – 1991. – № 17-18. – С. 37-46.

<1992>

Соціальна демократія і соціальна етика // Політика і час. – 1992. – № 18. – С. 8-28.

<1993>

Политика и мораль // Очерки политологии. – Харьков, 1993. – С.457-480.

Політика і мораль: сюжет на злобу дня // Політика і час. – 1993. – № 5. – С. 8-15.

Соціальні цінності демократичного суспільства // Куди йдемо?: Матеріали наук.-практ. конф. „Ідеологія та ідейно-політичні засади державного будівництва в Україні” (Київ, 24-25 груд. 1992 р.). – К.,1993. – С. 87-90.

<1994>

«Социальная этика» в контексте кризисного общества // XX век и философия. Тез. докл. и сообщ. Междунар. науч. конф. – М. – 1994. – С.32-34.

Национальное достоинство как этическая ценность // Этика прав человека: Материалы Междунар. конф. – М.; Тула. – 1994. – С. 25-35.

Гуманізм, відкритий заново: (Філосо. роздуми) // Політика і час. – 1994. – № 11. – С. 59-64

Этноэтика как феномен культуры // Культура та етнотека: Міжнар. наук.-теор. конф. – Вип. 1. – К., 1994. – С. 5-7.

<1995>

Этноэтика – народження наукового напрямку? / Ермоленко А., Малахов В., Пазенок В. // Філософська і соціологічна думка, 1995. – № 11-12. – С. 225-229.

Національна гідність як цінність культури // Національна культура в сучасній Україні. – К.: Асоц. «Україна», 1995. – С. 16-34.

Політичний лідер в ситуації «передполітики»: морально-психологічний вибір // Проблеми політичної типології та її роль у становленні громадянина української держави. – К., 1995. – С. 5-10.

Пракселогічна етика в контексті “мінливого суспільства”
// Ціннісні орієнтації: Аналіз соц.-філософ. концепцій Заходу 80-90-х років / голов. ред. Гордієнко А.Т. – К.: Наук. думка, 1995. – Гл.ІІ. – С. 47-74.

Висновки // Там само. – С. 205-206.

<1996>

Еліта та соціальна заміна: Матеріали „круглого столу”
// Філософська і соціологічна думка. – 1996. – №5-6. – С.201-251.

Культура «кризисного общества»: Филос. аспект // Культура, человек, образование: Тез. докл. Междунар. конф. – М., 1996. – С. 98-100.

The values and ethics of a changing society // The Journal of Value Inquiry. June 1996. – №30: Kluwer Academic Publishers. Printed in the Netherlands. – P. 43-60.

Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями: Хрестоматія: навч. посіб / упоряд.: Лях В., Пазенок В. – К.: Ваклер, 1996. – 428 с. – Упоряд.

Рорти Р. Філософія і дзеркало природи / пер. з англ. Пазенок В. – Там само. – С.295-360. – пер.

<1997>

Автократія // Політологічний енциклопедичний словник. – К.: Генеза. – 1997. – С.6.

Апологетика // Там само. – С.24-23.

Вебер Макс // Там само. – С.44-45.

- Вестернізація // Там само. – С.46.
Відчуження політичне // Там само. – С.54.
Гуманізм // Там само. – С.85.
Демократія // Там само. – С.92-93.
Договір суспільний // Там само. – С.110-111.
Ідеократія // Там само. – С.140.
Інфократія // Там само. – С.146-147.
Ксенофобія // Там само. – С.178.
„Левіафан” // Там само. – С.181.
Макіавеллі // Там само. – С.190.
Міф політичний // Там само. – С.204-205.
Охлократія // Там само. – С.235-236.
Плутократія // Там само. – С.255.
Політика і людина // Там само. – С.260.
Справедливість соціальна // Там само. – С.337.
Солидарність // Там само. – С.326.
Соціальна держава // Там само. – С.330.
Технократія // Там само. – С.348-349.
Аксіологія // Соціальна філософія. Короткий енциклопедичний словник. – К.-Х.: ВМП "Рубікон", 1997. – С.18-20.
Бахтін // Там само. – С.45-46.
Благо // Там само. – С.54-55.
Вебер М. // Там само. – С.67-71.
Відчуження // Там само. – С.83-84.
Воля // Там само. – С.91-92.
Гедонізм // Там само. – С.99-100.
Героїзм // Там само. – С.104-106.
Грушевський // Там само. – С.112-113.
Гуманізм // Там само. – С.113-115.
Еліта соціальна // Там само. – С.147-148.
Історизм // Там само. – С.183-184.
Релятивізм соціальний // Там само. – С.301-302.
Спілкування // Там само. – С.336-338.
Актуальне видання: [Вступ до монографії] // Петер Бернгольц, Фрідріх Брасер. Основи політичної економії. – Том I: Теорія економічних систем. – К.: «Київський університет», 1997. – С.3-6.
Демократизація українського общества: состояние и проблемы // Реальность и перспективы развития политического образования и информированности населения: Материалы Междунар. конф. – СПб, 1997. – С.19-30.
Діалектика історичного процесу: проблема методології пізнання. Ред.-вид. центр „Київський університет”. – К., 1997. – С.10-18.
Політична культура і демократія // Соціально-гуманітарна освіта України та шляхи її розбудови. – К., 1997. – С.40-52.

Г.Сковорода-етик, „перевідкриття” продовжується // Сковорода Григорій: образ мислителя / відп. ред.: Шинкарук В.І., Стогній І.П. – К.: Ін-т філософії НАНУ, 1997. – С.66-83.

Закидальський Т. Моральна філософія Григорія Сковороди / пер. з англ. Пазенок В. – Там само. – С.303-315.

Соціально-етичні засади державотворення // Ідеологія державотворення в Україні: історія і сучасність: Матеріали наук.-практ. конф. – К.: Генеза, 1997. – С.31-37.

Політологія: Навч. програма нормативної дисципліни для вищих закладів освіти. – К., Генеза, 1997. – 44 с. – Керів. роб. групи.

<1998>

Автократія // Юридична енциклопедія. – К.: Українська енциклопедія, 1998. – Т.1. – С. 23.

Апологетика // Там само. – С.132.

Історія філософії та сьогодення // Історія філософії: досвід теоретичної саморефлексії. – Вип.І – К.: Центр Духовної культури, 1998. – С.3-4.

Проблема теоретичного самоусвідомлення досвіду історії філософії // Там само. – С.34-37.

До проблеми типології сучасної зарубіжної філософії // Там само. – С. 66-68.

Природа сучасного соціального конфлікту // Життєві кризи особистості. – К., 1998. – С. 16-25.

Проблема гуманізму в сучасній світовій філософії // Цивілізація на роздоріжжі: пошуки філософсько-світоглядних орієнтирів. – Вип.2. – К.: Укр. Центр Духовної культури, 1998. – С.29-31.

„Кризове суспільство”: методологія концептуального визначення // Там само. – С.58-61.

Социальный конфликт и социальное согласие // Психология кризиса личности. – К.: Виток, 1998. – С.37-45.

Сучасна філософська гуманістика: актуалізація проблеми // Нова політика. – 1998. – №3. – С.63-70.

Рец.: [Рецензія] // Нова політика. – 1998. – №3. – С.23. – Рец. на кн.: Рудич Ф.М. Чи багато влади потрібно владі. – К., 1998.

Ред.: Історія філософії: досвід теоретичної саморефлексії / Ін-т філософії ім. Г.С.Сковороди; відп. ред.: Пазенок В.С., Лях В.В. – К.: Укр. центр духовн. культури, 1998. – Т.1. – 88 с. – Відп. ред.

<1999>

Біоетика (прикладна мораль) у контексті сучасної етичної культури // Філософська думка. – 1999. – №3. – С.124-127.

Вступ // Суспільство на порозі XXI століття: філос. осмислення плинного світу: навч. посіб. / відп. ред Пазенок В.С. – К.: Укр. Центр духовн. культури, 1999. – С.3-5.

Філософія кризи як феномен теоретичної свідомості // Там само. – С.6-52.

Післямова // Там само. – С.265-266.

Гуманістичні інтенції соціально-філософської теорії К.Маркса // К.Маркс у контексті світової культури ХХ століття: Розмаїтість думок і підходів. – Львів, 1999. – С.20-35.

Політика і гуманізм: антиномія чи консенсус? – Одеса, 1999. – С.5-10.

Политика и мораль // Политология: Наука о политике. – Изд. 2-е. – Киев-Харьков, 1999. – С.473-496.

Професійна культура особистості – культура суспільства // Матеріали студент. наук.-практ. конф. / Київ. Ін-т туризму, економіки і права, Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 1999. – С.3-5.

„Туризмологія”: методологія формування теоретичних засад

// Туризм на порозі XXI століття: освіта, культура, екологія: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – К., 1999. – С.9-11.

Ред.: Суспільство на порозі XXI століття: філос. осмислення плинного світу. – К., 1999. – 268 с. – Відп. ред.

Ред.: Туризм на порозі XXI століття: освіта, культура, екологія: Матеріали наук.-практ. конф. (18-20 жовт. 1999 р.) / Редкол.: Цибух В.І. : (голова)... Пазенок В.С. та [ін.]. – К.: КІТЕП, 1999. – 336 с. – Член редкол.

<2000>

Виховання молоді у системі сучасної вищої школи: концепція, орієнтири, організаційні форми (з досвіду виховного процесу у КІТЕП) / Пазенок В.С., Левицька О.І., Фелько М.Л. – К.: КІТЕП, 2000. – 43 с.

Політика і гуманізм: антиномія чи консенсус? // Геополітичне майбутнє України. Матеріали „круглого столу”. – К., 2000. – С.14-19.

Політична культура і демократія // Культурна політика в Україні у контексті світових трансформаційних процесів. Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – К., 2000. – С.18-22.

Феномен туризма: „человеческое измерение” // Гостиничный и ресторанный бизнес. – Х., 2000. – №2. – С.24-52.

Філософсько-методологічні засади сучасної вищої освіти // Філософія освіти XXI століття: проблеми і перспективи: Зб. наук. праць. – К.: „Знання” України, 2000. – С.31-36.

Рец. Енциклопедія етнокультурознавства. Понятійно-термінологічний інструментарій, концептуальні підходи. – К., 2000. – Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Державна Академія керівних кадрів культури і мистецтва. – К., 2000. – 332 с.

<2001>

Гуманізм – спроба відродження // Актуальність гуманістичних ідей доби Відродження. Матеріали Міжнар. наук. конф. – 1. – К., 2001. – С.14-15.

„Перевідкриття гуманізму: нові виміри гуманістичної традиції: Вступ // Гуманізм: сучасні інтерпретації та перспективи / відп. ред. Пазенок В.С. – К.: Укр. Центр духовн. культури, 2001. – С. 3-8.

Сучасна філософська гуманістика: актуалізація проблеми // Там само. – Розд.1. – С.9-72.

Політика і мораль // Політологія: підручник. Видання 2-е. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2001. – С.333-345.

Політична культура і демократія // Культурна політика в Україні у контексті світових трансформаційних переходів. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Український центр культурних досліджень, 2001. – С. 95-98.

Філософія і освіта // Наукові записки КІТЕП: Щорічник. – Вип.1 / редкол.: Пазенок В.С. [голова] та [ін.]. – К.: Укр. Центр. духовн. культури, 2001. – С.24-35.

Філософія туризму // Філософія і культурологія туризму / відп. Ред. Пазенок В.С. – К.: КІТЕП, 2001. – С.24-43.

Ред.: Гуманізм: сучасні інтерпретації та перспективи. – К.: Укр. Центр духовн. культури, 2001. – 379 с. – Відп. ред.

Наукові записки КІТЕП: Щорічник. – Вип.1, – К.: Укр. Центр духовн. Культури. 2001. – 392 с. – Член редкол.

Філософія і культурологія туризму. – К., 2001. – 138 с. – Відп. ред.

<2002>

Аксіологія // Філософський енциклопедичний словник / НАН України. Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди. – К.: Абрис, 2002. – С.14.

Белл // Там само. – С.51.

Вебер // Там само. – С.73-74.

Джемс // Там само. – С.154.

Дьюї // Там само. – С.180-181.

Етичний релятивізм // Там само. – С.206-207.

Етноетика // Там само. – С.207-208.

Лоренц // Там само. – С.343.

Пірс // Там само. – С.480-481.

Тулмін // Там само. – С.650.

Швейцер // Там само. – С.716-717.

Аксіологія // Філософський словник соціальних термінів. – К., Х., 2002. – С.26-29.

Бізнесовий клас // Там само. – С.89-91.

Воля соціальна // Там само. – С. 162-164.

Вебер Макс // Там само. – С.117-121.
Відчуження // Там само. – С.145-147.
Благо // там само. – С.93-95.
Грушевський Михайло Сергійович // Там само. – С.210-211.
Релятивізм соціальний // Там само. – С.520-521.
Соціальна держава // Там само. – С.543-544.
Соціальна культура // Там само. – С.544-546.
Спілкування // Там само. – С.556-559.

До проблеми становлення сучасної світоглядної парадигми
// Наук. записки Києво-Могилянська академія. – Т.20: Філософія та релігієзнавство. – К.: Вид. Дім „КМ Академія”, 2002. – С.10-19.

Філософія і освіта // Зб. наук. пр. викладачів юрид. фак. – К.: КУТЕП, 2002. – С.7-11.

Філософія туризму // Туризм у ХХІ столітті: глобальні тенденції і регіональні особливості: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (10-11 жовт. 2001 р. / редкол.: Цибух В.І. (голова), Федорченко В.К., Пазенок В.С. (співголови) та [ін.]. – К.: Знання України, 2002. – С.21-28.

Філософія політики. Короткий енциклопедичний словник. – К.: Знання України, 2002. – 670 с. Співавтор словника.

Туризм у ХХІ столітті: глобальні тенденції і регіональні особливості. – К., Знання України, 2002. – 559 с. – Член редкол.

Рец. на кн. „Україна в сучасному геополітичному просторі: теоретичні та прикладні аспекти / кол. монографія за ред. Ф.М. Рудича. – К., МАУП, 2002. – 487 с.

<2003>

Демократія і людина (теорія і українська дійсність) // Політика і час. – 2003. – №2. – С.3-16.

Культура та етнотика // Етнос і культура. – Івано-Франківськ, 2003. – №1. – С.7-15.

Людина і політика // Філософія політики: підручник / редкол.: Губерський Л.В. (керівн.) та [ін.]. – К.: Знання України, 2003. – Розд.5, гл.1. – С.217-244.

Політика і мораль // Там само. – Розд.5, гл.2. – С.245-263.

Міфологема як „формула” ставлення до світу культури
// Міфологічний простір і час у сучасній культурі: Матеріали Міжнар. наук. конф., 12-13 грудня 2003. – К., 2003. – С.28-29.

Політична культура і демократія // Філософія політики: Хрестоматія. – Т.4. – К.: Знання України, 2003. – С.414-423.

Синергетика в контексті становлення нової світоглядної парадигми // Вища освіта України: теоретич. та наук.-метод. часопис. – К.: Ін-т вищої освіти АПН України, 2003. – №3. – С.21-29.

Філософія і право (проблеми і ділеми зв'язку) // Проблеми філософії права: Міжнар. часопис. – К., 2003. – Т.1. – С.52-55.

Філософія та праксеологія туризму // Наукові записки КУТЕП: щорічник. – Вип.3. – К.: Знання України, 2003. – С.8-17.

Ред.: Філософія політики: підручник. – К.: Знання України, 2003. – 399 с. – Член редкол.

Ред.: Наукові записки КУТЕП: щорічник. – Вип.3 / редкол.: Пазенок В.С. (голова) та [ін.]. – К.: Знання України, 2003. – 569 с. – Член редкол.

Ред.: Філософія політики : Хрестоматія : у 4 кн. / редкол.: Губерський Л.В. (керівник) та [ін.]. – К.: Знання України, 2003. – Т.1. – 363 с.; Т.2. – 369 с.; Т.3. – 406 с.; Т.4. – 428 с. – Член редкол.

<2004>

Автократія // Політологічний енциклопедичний словник / за ред.: Шемшученка Ю.С. та [ін.]. – К.: Генеза, 2004. – С.9-10.

Апологетика // Там само. – С.35.

Архія // Там само. – С.39.

Вестернізація // Там само. – С.69.

Відчуження політичне // Там само. – С.79.

Громадянин // Там само. – С.117.

Гуманізм // Там само. – С.126-127.

Договір суспільний // Там само. – С.167-168.

Ідеократія // Там само. – С.225-226.

Інфократія // Там само. – С.239-240.

Ксенофобія // Там само. – С.298-299.

„Левіафан” // Там само. – С.303-304.

Охлократія // Там само. – С.455.

Плутократія // Там само. – С.490-491.

Політика і людина // Там само. – С.501-502.

Солідарність // Там само. – С.615.

Соціальний захист // Там само. – С.625.

Соціальна держава // Там само. – С.620-621.

Технократія // Там само. – С.656.

Утопія політична // Там само. – С.684-685.

Гуманістичне „призначення” освіти („нова парадигма” класичної традиції) // Нова парадигма. – Вип. 36. – К., 2004. – С.21-36.

Інтелігенція // Юридична енциклопедія. – К.: Українська енциклопедія ім. М.П.Бажана. – 2004. – С.619.

Методологічні засади біоетики // Другий національний конгрес з біоетики / Нац. Акад. наук України; Акад. медич. наук України; Комітет з питань біоетики при Кабінеті Міністрів України. – К., 2004. – С.28-30.

Феномен свободи в сучасних західних філософських концепціях // Свобода: сучасні виміри та альтернативи / відп. ред. Пазенок В.С., Лях В.В. – К., Укр. Центр духовн. культури, 2004. – Розд.1. – С.11-56.

Філософія туризму // Філософія туризму : навч. посібник / авт.-розроб.: Пазенок В.С., Федорченко В.К., Любимий Я.В. та [ін.]. – К.: Кондор, 2004. – С.7-28.

Ред.: Свобода: сучасні виміри та альтернативи. – К.: Укр. Центр духовн. культури, 2004. – 486 с. – Відп. ред.

<2005>

Гуманістичний принцип сучасної філософії освіти // Філософія освіти. – 2005. – №1. – С.52-73.

Праксеологічний потенціал педагогіки туризму // Культура і освіта фахівців туристської сфери: Сучасні тенденції та прогнози : Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – К., 2005. – С.46-52.

Філософія туризму // Філософські нариси туризму: Наук.-навч. вид. / відп. ред Пазенок В.С. – К.: Укр. Центр духов. культури, 2005. – С.14-36.

Тезаурус філософії туризму // Там само. – С.268-276.

Ред.: Філософські нариси туризму. – К.: Укр. Центр духов. культури, 2005. – 325 с. – Відп. ред.

<2006>

Туризмологія // Смолій В.А. та [ін.]. Енциклопедичний словник-довідник з туризму / за заг. ред. Федорченка В.К.; наук. ред.: Пазенок В.С., Фоменко Н.А. – К.: Слово, 2006. – 325 с.

Філософія туризму // Там само. – С.341.

Туризмологія: концепти теорії туризму // Туризмологія: концепції та термінологічно-понятійний апарат: – Матеріали VII-х аспірантських читань. – К.: КУТЕП, 2006. – С.13-23.

Філософський альтернативізм і туризм // Наукові записки КУТЕП. – Вип.4. – К., 2006. – С.8-21.

Філософський світогляд. Раціоналістичний вимір // Філософські проблеми гуманітарних наук. – 2006. – № 10-11. – С.15-20; 139-142.

Ред.: Смолій В.А. та [ін.]. Енциклопедичний словник-довідник з туризму. – К.: Слово, 2006. – 370 с. – Наук. ред.

Ред.: Цюрупа М.В. Історія політичних і правових вчень: курс лекцій / наук. ред. Пазенок В.С. – К.: КУТЕП, 2006. – 200 с. – Наук. ред.

<2007>

Свобода як вибір особистості // Проблеми сутності свободи: методол. та соціал. виміри: Матеріали наук.-теорет. конф., 26 жовт. 2007 р. / редкол.: Попович М., Пазенок В. та [ін.]. – К.: Ін-т філософії ім. Г.С.Сковороди, 2007. – С.30-42.

Ред.: Проблеми сутності свободи: методол. та соціал. виміри. – К., 2007. – 255с. – Член редкол.

<2008>

Філософія: Навч. посібник. – К.: Академвидав, 2008. – 280 с.

Введення: туризм і туризмологія // Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму. – К.: КУТЕП, 2008. – С.7-16.

Туризмологія: концептуальні засади // Там само. – Гл.1., розд. 2. – С. 30-69.

Філософія туризму // Там само. – Гл.2, розд.4. – С. 115-143.

Про нього:

Пазенок Віктор Сергійович // Бербешкина З.И. Справедливость как социально-философская категория. – М.: Мысль. – 1983. – С.5.

Пазенок Віктор Сергійович // Жямайтіс В. Этика. Библиографический справочник. Институт философии, социологии и права АН Литвы. – Вильнюс, 1990. – С.172-173.

Пазенок Віктор Сергійович // Імена України 2007. Біографічний енциклопедичний словник – К.: „Фенікс”, 2007. – С.379.

Пазенок Віктор Сергійович // Лукашевич М.П., Шандор Ф.Ф. Соціологія туризму. – Ужгород, 2008. – С.36-37.

Пазенок Віктор Сергійович // Малахов В.А., Ермоленко А.Н. та [ін.]. Етика і політика. Проблема взаємозв'язку. – К.: „Стилос”. – 2001. – С.39.

Пазенок Віктор Сергійович // Гарамонова С.П. Динамика морального сознания. – Пермь, 1997. – С.207.

Пазенок Віктор Сергійович // Ребрин В.А. Общественное благо и общественный долг. – М.: Мысль. – 1971. – С.13.

Пазенок Віктор Сергійович // Філософія політики: корот. Енцикл. Словник / редкол.: Губерський Л.В. (керівн.) та [ін.]. – К.: Знання України, 2002. – С.408.

Пазенок Віктор Сергійович // Філософський енциклопедичний словник / редкол.: Шинкарук В.І. (голова) та [ін.]. – К.: Абрис, 2002. – С. 462-463.

Пазенок Віктор Сергійович // Філософський словник соціальних термінів / редкол.: Андрущенко В.П. (голова) та [ін.]. – Х.: „Корвін”, 2002.

Пазенок Віктор Сергійович // Хто є хто в Україні. – 1997. Бібліографічний словник / редкол. Бар'яхтар В.Г. та [ін.]. – К.: „Фенікс”, 1997. – С.196.

Пазенок Віктор Сергійович // Хто є хто в Україні. – К.: „К.І.С.” – 2004. – С.617.

Пазенок Віктор Сергійович // Шварцман К.А. Современная буржуазная этика: иллюзии и реальность. – М.: Мысль. – 1983. – С.3.

Пазенок Віктор Сергійович // Національна Академія наук України 1918-2008: До 90 – річчя від дня заснування НБУВ. – 2008. – С. 484-485.

Зміст

Нарис життєвого та творчого шляху.....	4
Віктор Пазенок. Найважливіші дати життя та діяльності.....	12
Хронологічний покажчик друкованих праць Пазенка Віктора Сергійовича ..	14
Про нього.....	29

Наукове видання

Віктор Сергійович Пазенок

Біобібліографічний покажчик

Серія „Вчені Національної академії наук України”

Керівник видавничих проектів Д.Терещенко

Науковий редактор В. Лях

Верстка Г.Г.Левітас, Д.В.Шевлюга

Наклад 100 прим.

Підписано до друку 26 січня 2009 року

Формат 84*108/16 Папір офісний №1. Друк лазерний.

Гарнітура Times New Roman.

Умовн. друк. арк.1,89. Обл.-вид.арк. 1,86

Замовлення №33 від 28.01.2009 р.

Видавництво «КУТЕП»

02192, м. Київ, вул. Г. Жмаченка, 26

Тел./факс 543-77-39

Друк КУТЕП-Інформ